

Схвалено
рішенням Комітету Верховної Ради України
з питань соціальної політики та захисту прав
ветеранів
30 вересня 2020 року

Зауваження та пропозиції до проекту Закону України
«Про Державний бюджет України на 2021 рік»
(реєстр. № 4000 від 14.09.2020)

Проект Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (реєстр.№ 4000 від 14.09.2020), поданий Кабінетом Міністрів України, підготовлено з урахуванням вимог статей 96 і 116 Конституції України та статті 37 Бюджетного кодексу України.

Пунктом 2 розділу II Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік»» від 13.04.2020 № 553-IX передбачено, що тимчасово, з дня набрання чинності цим Законом до 1 січня 2021 року, не застосовуються норми статті 33 Бюджетного кодексу України. Як наслідок, Кабінетом Міністрів України не подано до Верховної Ради України Бюджетну декларацію на 2021 – 2023 роки, яка б мала визначати засади бюджетної політики та бути основою для складання проекту державного бюджету на 2021 рік.

Однією із головних складових Державного бюджету на 2021 рік є забезпечення державних соціальних гарантій та соціальної підтримки населення.

Пропозиції до проекту Закону України
«Про Державний бюджет України на 2021 рік»

1. Статтю 7 законопроекту викласти в такій редакції:

«Стаття 7. Затвердити на 2021 рік прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць у розмірі – 4332 гривні, а для основних соціальних і демографічних груп населення:

дітей віком до 6 років – 3531 гривня;

дітей віком від 6 до 18 років – 4331 гривня;

працевдатних осіб – 4886 гривень;

осіб, які втратили працевдатність – 3182 гривні.

Керуючись приписами статті 95 Конституції України щодо необхідності забезпечення збалансованості бюджету України, для розрахунку видатків Державного бюджету України установити у 2021 році розрахункову величину прожиткового мінімуму на одну особу в розрахунку на місяць у розмірі з 1 січня

2021 року – 2189 гривень, з 1 липня – 2294 гривні, з 1 грудня – 2393 гривні, а для основних соціальних і демографічних груп населення:

дітей віком до 6 років: з 1 січня 2021 року – 1921 гривня, з 1 липня – 2013 гривень, з 1 грудня – 2100 гривень;

дітей віком від 6 до 18 років: з 1 січня 2021 року – 2395 гривень, з 1 липня – 2510 гривень, з 1 грудня – 2618 гривня;

працевдатних осіб: з 1 січня 2021 року – 2270 гривень, з 1 липня – 2379 гривень, з 1 грудня – 2481 гривня;

осіб, які втратили працевдатність: з 1 січня 2021 року – 1769 гривень, з 1 липня – 1854 гривні, з 1 грудня – 1934 гривні».

Обґрунтування

Запропонований Кабінетом Міністрів до затвердження у 2021 році **прожитковий мінімум на одну особу та для основних соціальних і демографічних груп населення, як і в попередні роки, є значно нижчим від фактичного прожиткового мінімуму**, тобто реальної вартісної величини наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг, що забезпечують нормальне функціонування організму людини, збереження її здоров'я, задовольняють основні соціальні і культурні потреби особистості.

Так, за інформацією Міністерства соціальної політики України, фактичний розмір прожиткового мінімуму у цінах серпня 2020 року в розрахунку на місяць на одну особу, а також для осіб, які відносяться до основних соціальних і демографічних груп населення, становить:

на одну особу – 3778,22 грн. (4330,86 грн. з урахуванням суми обов'язкових платежів);

для дітей віком до 6 років – 3530,50 грн.;

на дітей віком від 6 до 18 років – 4330,93 грн.;

для працевдатних осіб – 3933,45 грн. (4886,27 грн. з урахуванням суми обов'язкових платежів);

для осіб, які втратили працевдатність – 3181,91 гривня.

Відтак вже на сьогодні **розмір прожиткового мінімуму, запропонований Урядом у проекті Держбюджету на 2021 рік, менший від фактичного прожиткового мінімуму, обрахованого у цінах серпня 2020 року – у 1,7-2,2 рази**. При цьому слід зважати на те, що обрахунок фактичного прожиткового мінімуму відбувався на фоні традиційного сезонного зниження споживчих цін – на 0,6% і 0,2% за липень і серпень відповідно.

Враховуючи показник індексу споживчих цін за січень-серпень цього року (1,2%) та величину його очікуваного за розрахунками Мінекономіки показника за підсумками 2020 року (до 5,9%), на початок 2021 року слід очікувати ще більшого розриву між розмірами затвердженого та фактичного прожиткового мінімуму.

До того ж **в порушення статті 4 Закону України «Про прожитковий мінімум»** не здійснено встановлення прожиткового мінімуму після проведення

науково-громадської експертизи сформованих набору продуктів харчування, набору непродовольчих товарів і набору послуг. Відповідно, **прожитковий мінімум** в розрахунку на місяць на одну особу, а також для осіб, які відносяться до основних соціальних і демографічних груп населення, **поданий на затвердження Верховної Ради України у розмірах, які не розраховані на підставі об'єктивних показників вартості наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг і є такими, що не відповідають вимогам Закону України «Про прожитковий мінімум».**

При цьому **Кабінетом Міністрів України не виконано вимогу пункту 2-1 частини першої статті 38 Бюджетного кодексу України**, відповідно до якої разом з проектом закону про Державний бюджет України, схваленим Кабінетом Міністрів України, має подаватися, зокрема, обґрунтування розрахунку вартісної величини прожиткового мінімуму на відповідний бюджетний період у розрахунку на місяць на одну особу, а також окремо для основних соціальних і демографічних груп населення.

Доцільно зауважити, що **Кабінетом Міністрів України під час обрахунку розмірів прожиткового мінімуму на 2021 рік проігноровано Рекомендації парламентських слухань на тему: «Проблеми формування прожиткового мінімуму в Україні»**, схвалених Постановою Верховної Ради України від 19 травня 2020 року № 620-ІХ. Урядом так і не вжито заходів щодо наближення у 2020 році розміру прожиткового мінімуму до його реальної величини з урахуванням оновлених наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг, зокрема не забезпечено:

- формування наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів і наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення з урахуванням реальної структури споживання населення та їх затвердження (рішенням Окружного адміністративного суду міста Києва від 25 квітня 2018 року, постановою Київського апеляційного адміністративного суду від 10 липня 2018 року та постановою Верховного Суду від 20 грудня 2018 року у справі №826/3639/17 постанову Кабінету Міністрів України №780 від 11.10.2016 «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення» визнано нечинною);

- розроблення та внесення на розгляд Верховної Ради України законопроекту про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» щодо затвердження нового розміру прожиткового мінімуму з відповідним коригуванням усіх соціальних видатків.

Оскільки прожитковий мінімум відповідно до Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» є базовим державним соціальним стандартом, на основі якого визначаються розміри основних державних соціальних гарантій (мінімальної заробітної плати, мінімальної пенсії, державної соціальної допомоги), можна констатувати, що **вся соціальна частина проекту Державного бюджету України на 2021 рік, як і в попередні роки, сформована на основі протиправного та нечинного розміру прожиткового мінімуму.**

Відтак запропоновані Кабінетом Міністрів України розміри прожиткового мінімуму на 2021 рік нівелюють конституційні засади функціонування України як соціальної держави, у якій кожна людина має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло (ст. 48 Конституції України).

Окремо слід відмітити, що у проекті Державного бюджету України на 2021 рік запроваджено новацію – вперше дається визначення кількох додаткових величин прожиткового мінімуму для працездатних осіб в залежності від мети його застосування, а саме:

для визначення базового розміру посадового окладу судді: з 1 січня 2021 року - 2102 гривні;

для визначення посадових окладів працівникам інших державних органів, оплата праці яких регулюється спеціальними законами: з 1 січня 2021 року - 2102 гривні;

для визначення посадового окладу прокурора окружної прокуратури: з 1 січня 2021 року - 1000 гривень.

Вказане множинне затвердження розмірів прожиткового мінімуму для однієї соціально-демографічної групи на один і той же часовий проміжок не передбачене жодним законодавчим актом та не узгоджується з нормами Закону України «Про прожитковий мінімум».

Відповідно, пропонується виключити із статті 7 проекту Державного бюджету України вищевказані величини прожиткового мінімуму для працездатних осіб в залежності від мети його застосування.

2. Абзац перший статті 9 викласти в такій редакції:

«Установити, що у 2021 році рівень забезпечення прожиткового мінімуму для призначення допомоги відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» у відсотковому співвідношенні до прожиткового мінімуму для основних соціальних і демографічних груп населення становить: для працездатних осіб — 35 відсотків; для осіб, які втратили працездатність, та осіб з інвалідністю — 100 відсотків, для дітей — 130 відсотків відповідного прожиткового мінімуму.»

Обґрунтування

Не закладено збільшення рівня забезпеченості прожиткового мінімуму в програмі малозабезпечених. **Збільшення рівня з 25% до 35% для працездатних** дозволить Україні отримати 180 млн доларів кредиту в 2020 - на початку 2021 від Світового Банку – умова (індикатор) для отримання.

Крім того, програма має стати **основою для допомоги по бідності** та в період карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, має поступово розширюватись.

3. Статтю 28 законопроекту виключити.

Обґрунтування

До негативних положень проекту Державного бюджету України на 2021 рік варто віднести норму статті 28, відповідно до якої у 2021 році пропонується для всіх категорій працівників державних органів застосовувати розміри та умови оплати праці, що діяли на 1 вересня 2020 року.

Тобто Кабінет Міністрів України пропонує безпідставно «заморозити» на наступний рік розміри та умови оплати праці для окремої категорії працівників країни, не враховуючи при цьому інфляційне знецінення їх грошових доходів, відповідне зниження рівня життя і соціальної захищеності працівників державних органів, для переважної більшості яких саме заробітна плата є основним і єдиним джерелом існування.

Зазначена пропозиція суперечить приписам статей 21 і 24 Конституції України щодо рівності громадян у правах та перед законом, статі 2-1 Кодексу законів про працю України та може розцінюватися як дискримінація у сфері праці, зокрема порушення принципу рівності прав працівників на рівну винагороду за працю рівної цінності, на забезпечення мінімальних гарантій в оплаті праці тощо.

При цьому Комітет наполягає на тому, що держава зобов'язана забезпечувати індексацію заробітної плати своїх працівників з метою підтримання їх купівельної спроможності та конкурентоздатності на ринку праці.

4. Передбачити у проекті Державного бюджету на 2021 рік видатки із фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, для здійснення страхових виплат медичним працівникам державних і комунальних закладів охорони здоров'я та членам їхніх сімей в сумі 251 970,0 тис. грн., визначивши головним розпорядником цих коштів Пенсійний фонд України.

Обґрунтування

Відповідно до статті 39 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» держава забезпечує страхові виплати медичним працівникам державних і комунальних закладів охорони здоров'я у разі встановлення їм інвалідності внаслідок захворювання коронавірусною хворобою COVID-19 протягом одного календарного року і членам сімей медичних працівників у разі їх смерті через інфікування коронавірусною хворобою COVID-19.

Для реалізації зазначеної норми з фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками для Мінсоцполітики у 2020 році відкрито нову бюджетну програму **КПКВК 2501140** із обсягом видатків 233 322,0 тис. грн (постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2020 № 498).

5. У додатку 3 до проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» передбачити:

1) за **КПКВК 2506080** «Фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду» **додаткові видатки** у проекті Державного бюджету України на 2021 рік в сумі **246,2 млрд.грн.**, в тому числі на:

індексацію пенсій з 01.03.2021 – **5,5 млрд. грн.;**

підвищення пенсії після індексації не менше ніж на 100 грн – **1,6 млрд. грн.;**

встановлення прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, у розмірі 2 100 грн – **7,4 млрд. грн.;**

проведення відповідно до рішення Конституційного Суду України від 13.12.2019 № 7-р(П)/2019 з 01.01.2020 перерахунку пенсій працівникам прокуратури – **2,8 млрд. грн.;**

проведення з 19.02.2020 та з 11.03.2020 перерахунків раніше призначеного щомісячного довічного грошового утримання суддям у відставці на виконання рішень Конституційного Суду України від 18.02.2020 № 2-р/2020 та від 11.03.2020 № 2-р/2020 – **2,6 млрд. грн.;**

виплату пенсій відповідно до статті 39 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» за період із 17.07.2018 (постанова Верховного Суду від 18.03.2020 у зразковій справі № 240/4937/18) – **66,6 млрд. грн.;**

виплату перерахованих пенсій особам, звільненим з військової служби (крім осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ), із грошового забезпечення з урахуванням його додаткових видів та розміру пенсії у відсотках, призначеної на час звільнення (постанова Верховного Суду від 24.06.2020 у зразковій справі № 160/8324/19 та рішення Верховного Суду від 04.02.2019 у зразковій справі № 240/5401/18) – **63,3 млрд. грн.;**

виплату пенсій, не отриманих за період із 01.08.2014 пенсіонерами із числа внутрішньо переміщених осіб та осіб, які залишились проживати на не підконтрольній українській владі території – **71,8 млрд. грн.;**

погашення у 2021 році позики, яка надається з єдиного казначейського рахунка – **24,6 млрд. грн.**

2) **додатково окрему бюджетну програму «Погашення заборгованості з пенсійних виплат за рішеннями суду» з обсягом видатків 200,0 млн грн.** для забезпечення виплати пенсій у розмірах, визначених на виконання рішень судів, та забезпечення гарантій, установлених статтею 113 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»;

3) **додатково окрему бюджетну програму «Виконання рішень суду на користь фізичних осіб» у сумі 6 389,8 тис. грн.;**

4) **на реалізацію виплат відповідно до Закону «Про внесення змін та**

визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» № 76-VIII у редакції, яка діяла до 01.01.2015, за окремими статтями (статті 21, 22 та 30) в сумі 12 382 568,45 тис. грн.»;

5) за **КПКВК 2509010** «Керівництво та управління у сфері реалізації політики щодо соціального захисту населення та захисту прав дітей» передбачити **додаткові видатки в сумі 1 343 456,5 тис. грн.**, з них на оплату праці – 990 526,5 тис. грн, оплату комунальних послуг – 7 443,2 тис. грн. для забезпечення належного функціонування Національної соціальної сервісної служби у 2021 році;

6) за **КПКВК 2501030** «Виплата деяких допомог, компенсацій, грошового забезпечення та оплата послуг окремим категоріям населення» передбачити додаткові видатки в сумі **3,3 млрд грн.**, в тому числі загальний фонд -70 835 756,6 тис.грн;

7) **видатки в сумі 11 374,2 тис. грн.**, які передбачаються на **КПКВК 2501030** за напрямом «підтримка малих групових будинків», необхідно **включити до КПКВК 2511180** «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа», виклавши її назву в такій редакції: «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, підтримку малих групових будинків та забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа» та **передбачивши відповідно на цю програму 983 342,9 тис.грн.**

8) **визначити Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України розпорядником коштів за КПКВК 2501810** «Заходи сприяння економічній самостійності малозабезпеченої сім'ї» в сумі **300 000,0 тис. грн.;**

9) за **КПКВК 2501820** «Організація соціальної роботи з сім'ями та дітьми, які належать до вразливих груп населення та / або перебувають у складних життєвих обставинах, в умовах децентралізації» - **1,32 млрд. грн.;**

10) за **КПКВК 2501130** «Заходи із соціального захисту дітей, сімей, жінок та інших найбільш вразливих категорій населення» - **85764,7 тис. грн.;**

11) за **КПКВК 2511240** «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на створення мережі спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб в адміністративно територіальних одиницях України» - **274,2 млн. грн.;**

12) за **КПКВК 1511040** «Надання субвенції місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення членам сімей загиблих АТО/ООС, особам з інвалідністю внаслідок війни I-II групи АТО/ООС» - **445 103,2 тис. грн.;**

13) за **КПКВК 1511050** «Надання субвенції місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб АТО/ООС, які визнані особами з інвалідністю внаслідок війни III групи або учасниками бойових дій» – **1 165 830,9 тис. грн.**;

14) за **КПКВК 1511060** «Надання субвенції місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення членам сімей загиблих, особам з інвалідністю внаслідок війни I-II групи з числа УБД на території інших держав» – **337 994,2 тис. грн.**;

15) за **КПКВК 1501010** «Керівництво та управління у справах ветеранів» – **211 324,4 тис. грн.**;

16) за **КПКВК 1501040** «Заходи із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації, забезпечення санаторно-курортним лікуванням постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції та осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, членів сімей загиблих таких осіб, виготовлення для них бланків посвідчень та нагрудних знаків» - **359 017,0 тис. грн.**;

17) за **КПКВК 1501030** «Фінансова підтримка громадських об'єднань ветеранів на виконання загальнодержавних програм (проектів, заходів), заходи з відвідування військових поховань і військових пам'ятників та з відзначення святкових, пам'ятних та історичних дат» – **17 680,5 тис. грн.**;

18) за **КПКВК 2509010** «Реалізація пілотного проекту «Розвиток соціальних послуг» - **100 млн. грн.**(загальний фонд);

19) бюджетні програми **КПКВК 2501570** «Виплата матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби», **КПКВК 2501150** «Щорічна разова грошова допомога ветеранам війни і жертвам нацистських переслідувань», **КПКВК 2501190** «Надання одноразової грошової допомоги членам сімей осіб, смерть яких пов'язана з участю у масових акціях громадянського протесту, що відбулися у період з 21 листопада до 21 лютого 2014 року та особам, які отримали тілесні ушкодження, побої мордування під час участі у зазначених акціях» передати належному розпоряднику коштів – **Мінветеранів**;

20) за **КПКВК 2507020** «Фінансова підтримка громадських об'єднань осіб з інвалідністю» у сумі **150 000 тис. грн.** та передбачити з цієї програми окремим рядком видатки «у тому числі фінансова підтримка Національної Асамблеї інвалідів України, підприємств і організацій невиробничої сфери Українського товариства сліпих та Українського товариства глухих» у сумі **66 426,0 тис. грн.**

Збільшення видатків передбачити за рахунок коштів, отриманих від акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» у вигляді дивідендів, нарахованих на акції господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність (**КПКВК 21010000**).

21) **назву КПКВК 2501060** «Підвищення кваліфікації фахівців із соціальної

роботи та інших працівників системи соціального захисту» викласти в такій редакції: «Підвищення професійної компетентності фахівців із соціальної роботи та інших працівників системи соціального захисту».

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Третьякова Галина Миколаївна
Сертифікат: 12A1C72050EC685404000000C18C040003E80C00
Дійсний до: 21.06.2021 11:36:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-30/9-2020/174234 від 01.10.2020

223446

9